

Бюлетинът е изготвен по последни данни публикувани към 30.09.2016

ЦИТИРАНИТЕ ДАННИ В БЮЛЕТИНА СА ПОСЛЕДНИТЕ ДАННИ, ПУБЛИКУВАНИ В ОФИЦИАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ: МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА, НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ, НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ПО ЗАЕТОСТТА. ЕЛЕКТРОННАТА СИСТЕМА, ИЗПОЛЗВАНА ЗА ТЕГЛЕНЕ НА ДАННИ ОТ ОФИЦИАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ Е SEIC DATA MANAGER.

ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА
ДИРЕКЦИЯ
ГЛАВЕН ИКОНОМИСТ
ГЛАВЕН АНАЛИЗАТОР
ХРИСТО ДИМИТРОВ
EMAIL :
DIMITROV_HR@UBB.BG

Source:

БЪЛГАРИЯ: ИКОНОМИЧЕСКИ И ПАЗАРНИ АНАЛИЗИ

Месечен обзор Септември 2016

- Текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на EUR 635,7 млн. при излишък от EUR 566 млн. за юли 2015
- През периода януари - юли 2016 износът на България за трети страни намалява с 15.6% в сравнение със същия период на 2015 и е на стойност BGN 8 287,3 млн.
- Брутният външен дълг в края на юли 2016 е EUR 34 891,5 млн. (76.7% от БВП)
- По данни на БНБ към края на август 2016 чуждестранните резерви на БНБ възлизат на BGN 45,6 млрд. (BGN 23,3 млрд.) и нарастват с 0.88% на месечна база и с 16.7% на годишна база
- През второто тримесечие на 2016 брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 3.0% спрямо съответното тримесечие на предходната година
- По предварителни данни през юли 2016 индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, намалява с 1.6% в сравнение с юни 2016 година
- По предварителни данни през юни 2016 индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, нараства с 3.9% в сравнение с май 2016 година
- През юли 2016 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 2.2% спрямо същия месец на предходната година
- Календарно изгладените данни показват намаление от 11.8% на строителната продукция през юли 2016 в сравнение със същия месец на 2015 година
- Пътванията на български граждани в чужбина през август 2016 са 590.6 хил., или с 15.3% над регистрираните през август 2015 година
- През септември 2016 общият показател на бизнес климата запазва нивото си от предходния месец
- Общият индекс на цените на производител през август 2016 намалява с 0.3% спрямо предходния
- Индексът на потребителските цени за август 2016 спрямо юли 2016 е 100.0%, т.е. месечната инфлация е 0.0%
- През август равнището на безработица продължава да намалява и вече е 8.0%
- По данни от месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към месец август 2016 г. е положително в размер на BGN 3 317,0 млн.
- Съгласно водения от МФ официален регистър на дълга, дългът на подсектор „Централно управление“ към края на юли 2016 г. възлиза на EUR 13 371,9 млн.
- През юли 2016 широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 8.6% при годишно нарастване от 8.9% през юни 2016 година
- Оптимизмът, обхванал Българска фондова борса през последните 2 месеца, продължи с пълна сила и през август
- През август продължава нарастването на депозитите, на печалбата и на балансовия капитал на банковата система

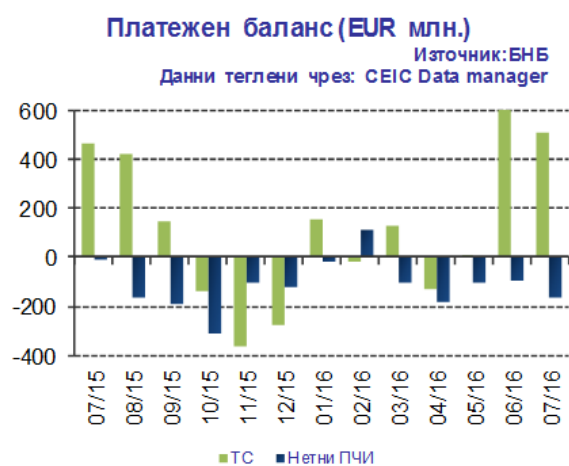
България:	2013 (а)	2014 (а)	2015 (а)	2016 (р)	2017 (р)	2018 (р)	2019 (р)
Основни макроикономически показатели							
Брутен вътрешен продукт							
БВП (млн. лв.)	81 971	83 612	86 373	89 219	92 426	95 979	99 730
БВП (млн. евро)	41 911	42 750	44 162	45 617	47 257	49 073	50 991
БВП (реален растеж, %)	1.3	1.5	3	2.1	2.5	2.7	2.7
Потребление	-0.7	2.2	0.7	1.5	2.2	2.5	2.4
Бруто-образуване на основен капитал	0.3	3.4	2.5	-1.8	-0.1	2.7	2.5
Износ на стоки и услуги	9.2	-0.1	7.6	4.5	4.7	4.9	5.1
Внос на стоки и услуги	4.9	1.5	4.4	2.6	3.6	4.7	5.2
Пазар на труда и цени							
Заетост (%)	-0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.6	0.6
Коефициент на безработица (%)	12.9	11.4	9.1	8.6	7.9	7.4	7.1
Компенсации на един зает (%)	8.8	5.6	1.8	2.7	3.4	3.8	4
Дефлатор на БВП (%)	-0.7	0.4	0.3	1.2	1.1	1.1	1.2
Средногодишна инфлация (%)	0.4	-1.6	-1.1	-0.8	1.1	1.2	1.4
Платежен баланс							
Текуща сметка (% от БВП)	1.8	0.9	1.4	1.8	2	1.7	1.8
Търговски баланс (% от БВП)	-6.9	-6.5	-4.3	-2.8	-2.4	-2.6	-3
ПЧИ (% от БВП)	3.6	3.6	3.6	3.7	3.7	3.7	3.8
Паричен сектор							
М3 (% нарастване на годишна база)	8.5	1.1	8.8	8	8.3	8.7	9
Кредити на фирми (% нарастване на годишна база)	0.5	-10.8	-1.8	-0.6	2.7	4.6	6.2
Кредити на домакинства (% нарастване на годишна база)	0.2	-1.6	-1.3	0	1.9	3.4	4.3
Източник: 2016, Пролетна прогноза на МФ							

I. ВЪНШЕН СЕКТОР

Платежен баланс

Текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на EUR 635,7 млн. при излишък от EUR 566 млн. за юли 2015

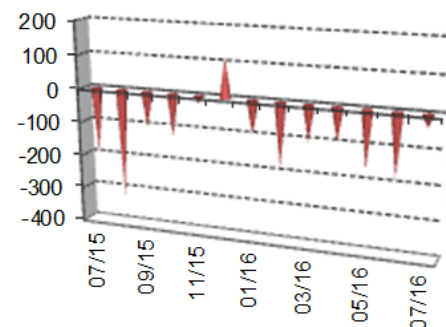
Текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на EUR 635,7 млн. при излишък от EUR 566 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на EUR 2223,7 млн. (4.9% от БВП) при излишък от EUR 1205,2 млн. (2.7% от БВП) за януари – юли 2015. За юли 2016 салдото по текущата сметка е положително и възлиза на EUR 513,4 млн. (при излишък от EUR 470,7 млн. евро за юли 2015). За януари – юли 2016 текущата сметка е положителна и възлиза на EUR 1293,5 млн. (2.8% от БВП) при излишък от EUR 380,5 млн. (0.9% от БВП) за януари – юли 2015. Търговското салдо за юли 2016 е

отрицателно в размер на EUR 32,8 млн. при дефицит от EUR 254,2 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 търговското салдо е отрицателно в размер на EUR 848,6 млн. (1.9% от БВП) при дефицит от EUR 1392,3 млн. (3.2% от БВП) за същия период на 2015. Износът е EUR 2098,7 млн. за юли 2016., като се повишава със EUR 109,3 млн. (5.5%) в сравнение с този за юли 2015 (EUR 1989,4 млн.). За януари – юли 2016 износът е EUR 12 680,4 млн., като е по-нисък с EUR 268,,7 млн. 2.1%) в сравнение с този за същия период на 2015 (EUR 12 949,1 млн.). Износът за януари – юли 2015 нараства на годишна база с 10.4%. Вносът за юли 2016 е EUR 2131,5 млн., като намалява със EUR 112 млн. (5%) спрямо юли 2015 (EUR 2243,5 млн.). За януари – юли 2016 вносът е EUR 13 529 млн., като намалява с EUR 812,3 млн. (5.7%) спрямо същия период на 2015 (EUR 14 341,3 млн.). Вносът за януари – юли 2015 нараства на годишна база със 7.5%. Салдото по услугите е положително в размер на EUR 631,5 млн. при положително салдо от EUR 673,3 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е положително в размер на EUR 1721,5 млн. (3.8% от БВП) при положително салдо от EUR 1675,8 млн. (3.8% от БВП) за януари – юли 2015. Салдото по статия Първичен доход (която включва доход, свързан с факторите на производството (работна сила, капитал или земя), данъци върху производството и вноса и субсидии) за юли 2016 е отрицателно в размер на EUR

156,6 млн. при отрицателно салдо от EUR 105,9 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е отрицателно в размер на EUR 779 млн. (1.7% от БВП) при отрицателно салдо от EUR 1257,5 млн. (2.8% от БВП) за същия период на 2015. Салдото по статия Вторичен доход (която отразява преразпределението на доход) е положително в размер на EUR 71,4 млн. при положително салдо от EUR 157,5 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е положително в размер на EUR 1199,6 млн. (2.6% от БВП) при положително салдо от EUR 1354,4 млн. (3.1% от БВП) за същия период на 2015. Капиталовата сметка е положителна в размер на EUR 122,3 млн. при положителна стойност от EUR 95,3 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 капиталовата сметка е положителна – EUR 930,3 млн. (2% от БВП), при положителна стойност от EUR 824,6 млн. (1.9% от БВП) за януари – юли 2015. Финансовата сметка за юли 2016 е положителна в размер на EUR 566,5 млн. при положителна стойност от EUR 582,5 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 финансовата сметка е положителна – EUR 2090,2 млн. (4.6% от БВП), при положителна стойност от EUR 20571 млн. (4.7% от БВП) за същия период на 2015. Салдото по статия Пречи инвестиции, представена съгласно изискванията на шестото издание на Ръководство по платежен баланс и международна инвестиционна позиция, е отрицателно в размер на EUR 36,1 млн. при отрицателно салдо от EUR 192 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е отрицателно в размер на EUR 878,9 млн. (1.9% от БВП) при отрицателно салдо от EUR 1146,1 млн. (2.6% от БВП) за същия период на 2015. Преките инвестиции – активи се повишават с EUR 27,8 млн. при намаление с EUR 19,8 млн. за юли 201г. За януари – юли 2016 те се увеличават с EUR 247,7 млн. при нарастване от EUR 83,9 млн. за същия период на 2015 Преките инвестиции – пасиви се увеличават с EUR 63,9 млн. при ръст от EUR 172,1 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 те нарастват с EUR 1126,6 млн. при увеличение от EUR 1230 млн. за януари – юли 2015. Салдото по статия Портфейлни инвестиции е отрицателно в размер на EUR 72,3 млн. при положителна стойност от EUR 23,2 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е отрицателно в размер на EUR 1146.8 млн. (2.5% от БВП) при отрицателно салдо от EUR 1588 млн. (3.6% от БВП) за същия период на 2015. Портфейлните инвестиции – активи за юли 2016 се понижават с EUR 69,5 млн. при намаление с EUR 16,2 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 те се понижават с EUR 82,3 млн. при намаление с EUR 662,8 млн. за същия период на 2015. Портфейлните инвестиции – пасиви за юли 2016 нарастват с EUR 2,8 млн. при намаление с EUR 39,4 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 портфейлните инвестиции – пасиви се повишават с EUR 1064,5 млн. при увеличение с EUR 925,2 млн. за същия период на 2015. Салдото по статия Други инвестиции е положително в размер на 29 млн. евро при положително салдо от EUR 284,9 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 салдото е положително в размер на EUR 1689,3 млн. (3.7% от БВП) при положително салдо от EUR 1698,5 млн. (3.8% от БВП) за януари – юли 2015. Други инвестиции – активи се понижават със EUR 17,8 млн. при увеличение с EUR 277,3 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 те се повишават с EUR 1322,4 млн. при намаление с EUR 843,9 млн. за същия период на 2015. Други инвестиции – пасиви за юли 2016 се понижават с EUR 46,8 млн. при намаление със EUR 7,7 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 те намаляват с EUR 366,9 млн. при понижаване с EUR 2542,4 млн. за същия период на 2015. Резервните активи на БНБ нарастват с EUR 661,3 млн. през отчетния месец при увеличение с EUR 468,5 млн. за юли 2015. За януари – юли 2016 те нарастват с EUR 2491,9 млн. (5.5% от БВП) при увеличение с EUR 3070,9 млн. (7% от БВП) за същия период на 2015. Статия Грешки и пропуски, нето е отрицателна в размер на EUR 69,3 млн. при положителна стойност от EUR 16,5 млн. за юли 2015. По предварителни данни за януари – юли 2016 статията е отрицателна в размер на EUR 133,5 млн. (0.3% от БВП) при положителна стойност от EUR 852 млн. (1.9% от БВП) за същия период на 2015.

ПЧИ 2015 - 2016 (EUR mn.)
Източник : БНБ
Данни теглени чрез: CEIC Data Manager

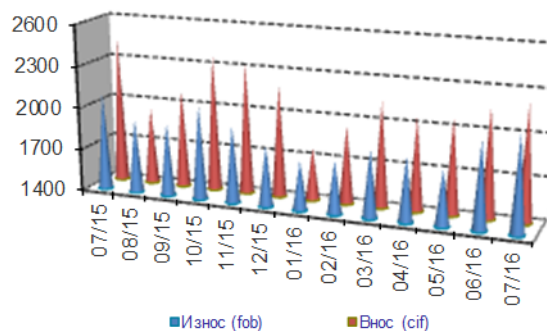
2. Външна търговия

През периода януари - юли 2016 износът на България за трети страни намалява с 15.6% в сравнение със същия период на 2015 и е на стойност BGN 8 287,3 млн.

През периода януари - юли 2016 износът на България за трети страни намалява с 15.6% в сравнение със същия период на 2015 и е на стойност BGN 8 287,3 млн. Основни търговски партньори на България са Турция, бившата югославска република Македония, Китай, Сърбия, Руската федерация и САЩ, които формират 50.1% от износа за трети страни. През юли 2016 износът на България за трети страни спада с 13.8% спрямо съответния месец на предходната година и е в размер на BGN 1 272,7 млн. Вносът на България от трети страни през периода януари - юли 2016 намалява с 16.0% в сравнение със същия период на 2015 и е на стойност BGN 9 244,3 млн. (по цени CIF). Най-голям е стойностният обем на стоките, внесени от Руската федерация, Турция, Китай и Украйна. През юли 2016 вносът на България от трети страни спада с 13.5% спрямо съответния месец на предходната година и е в размер на BGN 1 416,9 млн.. Външнотърговското салдо (износ FOB - внос CIF) на България с трети страни през периода януари - юли 2016 е отрицателно и е в размер на BGN 957,0 млн.. През юли 2016 външнотърговското салдо (износ FOB - внос CIF) с трети страни е отрицателно и е в размер на BGN 144,2 млн.. През периода януари - юли 2016 г. от България са изнесени стоки общо на стойност BGN 25 769,6 млн. и спрямо съответния период на 2015 износът намалява с 3.1%. През юли 2016 общият износ възлиза на 4 075.8 млн. лв., или с 0.7% по-малко в сравнение със същия месец на предходната година. През периода януари - юли 2016 в страната са внесени стоки общо на стойност BGN 28 201,8 млн. (по цени CIF), или с 6.5% по-малко спрямо същия период на 2015 година. През юли 2016 общият внос намалява със 7.7% в сравнение със съответния месец на предходната година и е в размер на BGN 4 322,9 млн.

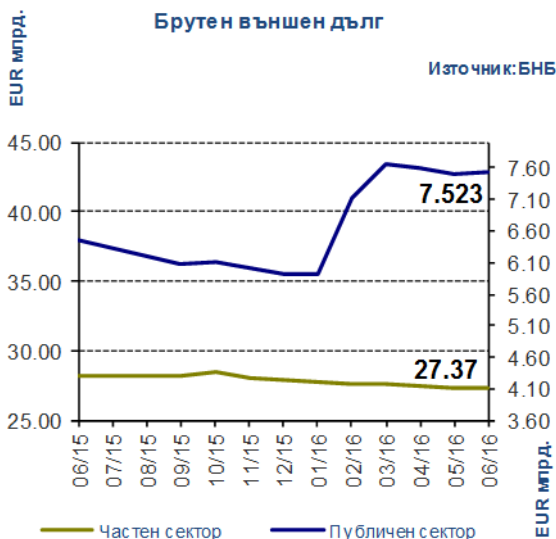
Външна търговия (EUR млн.)

Източник: НСИ

3. Външен дълг

Брутният външен дълг в края на юли 2016 е EUR 34 891,5 млн. (76.7% от БВП)

Брутният външен дълг в края на юли 2016 е EUR 34 891,5 млн. (76.7% от БВП), което е с EUR 803,1 млн. (2.4%) повече в сравнение с края на 2015 (EUR 34 088,5 млн., 77.2% от БВП). Дългът нараства със EUR 180,4 млн. (0.5%) спрямо юли 2015 (EUR 34 711.2 млн., 78.6% от БВП). В края на юли 2016 дългосрочните задължения са EUR 27 310,1 млн. (78.3% от брутния дълг, 60.1% от БВП), като нарастват с EUR 1101 млн. (4.2%) спрямо края на 2015 (EUR 26 209,2 млн., 76.9% от дълга, 59.3 от БВП). Дългосрочният дълг нараства с EUR 556,6 млн. (2.1%) спрямо юли 2015 (EUR 753,6 млн., 60.6% от БВП). Краткосрочните задължения възлизат на EUR 7581,4 млн. (21.7% от брутния дълг, 16.7% от БВП) и намаляват с EUR 297,9 млн. (3.8%) спрямо края на 2015 (EUR 7879,3 млн., 23.1% от дълга, 17.8% от БВП). Краткосрочният външен дълг се понижава с EUR 376,2 млн. (4.7%) спрямо юли 2015 (EUR 7957,6 млн., 18% от БВП). Брутният външен дълг на сектор Държавно управление в края на юли 2016 е EUR 6637,8 млн. (14.6% от БВП). Спрямо края на 2015 EUR (5580,1 млн., 12.6% от БВП) той нараства с EUR 1057,7 млн. (19%). Това основно се дължи на придобитите от нерезиденти емитирани облигации на международните капиталови пазари от Република България през март т.г. Дългът на сектора се повишава с EUR 625,2 млн. (10.4%) спрямо юли 2015 (EUR 6012,6 млн., 13.6% от БВП). Външните задължения на сектор Банки са 3860.6 млн. евро (8.5% от БВП). Те се понижават с 265.8 млн.

евро (6.4%) спрямо края на 2015 (EUR 4126,4 млн., 9.3% от БВП). Дългът на сектор Банки намалява с EUR 341.7 млн. (8.1%) спрямо юли 2015 (EUR 4202,3 млн., 9.5% от БВП). Външните задължения на Други сектори са EUR 11 574 млн. (25.5% от БВП). Те намаляват със EUR 157,7 млн. (1.3%) спрямо края на 2015 (EUR 11 731,7 млн., 26.6% от БВП). Дългът на сектора намалява с EUR 278,3 млн. (2.3%) спрямо юли 2015 (EUR 11 852,3 млн., 26.8% от БВП). В края на юли 2016 вътрешнофирменото кредитиране е EUR 12 819,1 млн. (28.2% от БВП), което е със EUR 168,8 млн. (1.3%) повече в сравнение с края на 2015 (EUR 12 650,3 млн., 28.6% от БВП). Вътрешнофирменото кредитиране нараства със EUR 175,2 млн. (1.4%) спрямо юли 2015. (EUR 12 644 млн., 28.6% от БВП). През януари – юли 2016 получените кредити и депозити от нерезиденти са EUR 3901,1 млн. (8.6% от БВП) при EUR 4183,5 млн. (9.5% от БВП) за януари – юли 2015. От тях EUR 1473,4 млн. (37.8% от общия размер) са за сектор Държавно управление, EUR 627,2 млн. (16.1% от общия размер) за сектор Банки, EUR 960,5 млн. (24.6%) за Други сектори, а EUR 840 млн. (21.5%) са вътрешнофирмено кредитиране. През януари – юли 2016 извършените плащания по обслужването на брутния външен дълг са 2656.7 млн. евро (5.8% от БВП) при EUR 6240,4 млн. (14.1% от БВП) за януари – юли 2015. Нетният външен дълг в края на юли 2016 е EUR 3406,2 млн., като намалява с EUR 3296,9 млн. (49.2%) спрямо края на 2015 (EUR 6703,1 млн.). Понижението се дължи на по-голямото нарастване на брутните външни активи (с EUR 4100 млн., 15%) в сравнение с увеличението на брутния външен дълг (с EUR 803.1 млн., 2.4%). Като процент от БВП нетният външен дълг възлиза на 7.5% в края на юли 2016 при 15% в края на 2015.

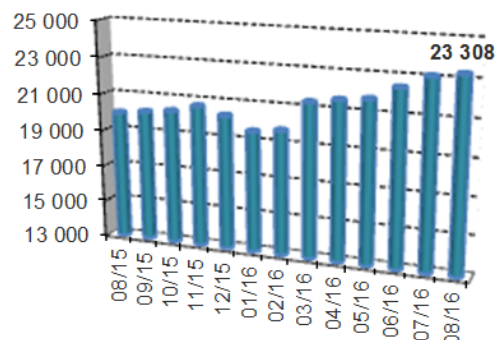
4. Чуждестранни резерви

По данни на БНБ към края на август 2016 чуждестранните резерви на БНБ възлизат на BGN 45,6 млрд. (BGN 23,3 млрд.) и нарастват с 0.88% на месечна база и с 16.7% на годишна база

По данни на БНБ към края на август 2016 чуждестранните резерви на БНБ възлизат на BGN 45,6 млрд. (BGN 23,3 млрд.) и нарастват с 0.88% на месечна база и с 16.7% на годишна база. В частта на актива за период от една година по-значително нарастват съответно паричните средства с 11.4%, инвестициите в злато със 17.1% и инвестициите в ценни книжа с 19.1%. В частта на пасивите парите в обръщение нарастват с 12.2% до 13,3 млрд. лева, задълженията към търговски банки с 11.6%. Депозитът на правителството нараства с 36.5% на годишна база и достига BGN 1.0 млрд.. Задълженията към други депозанти нарастват с 15.1% на годишна база до 6,3 млрд. лева. Международната ликвидна позиция на България, изчислена като съотношение на чуждестранните резерви към краткосрочния външен дълг се подобрява на 295% към края на юни 2016 спрямо 242.4% към края на юни 2015 и 256.6% в края на 2015.

Чуждестранни резерви (EUR млн.)

Източник: БНБ

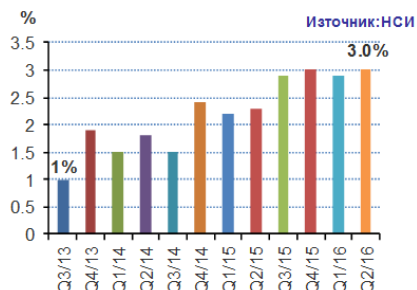
I. РЕАЛЕН СЕКТОР

1. Брутен вътрешен продукт

През второто тримесечие на 2016 брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 3.0% спрямо съответното тримесечие на предходната година

Растеж на БВП спрямо същото тримесечие на предходната година предварителни оценки

Източник: НСИ

През второто тримесечие на 2016 брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 3.0% спрямо съответното тримесечие на предходната година и с 0.7% спрямо първото тримесечие на 2016 според сезонно изгладените данни. Според експресните оценки на НСИ за второто тримесечие на 2016 г. БВП в номинално изражение достига BGN 21 753 млн. Реализираната добавена стойност през второто тримесечие на 2016 е BGN 18 538 млн. По елементи на крайното използване най-голям дял в БВП заема крайното потребление (77.7%), което в стойностно изражение възлиза на BGN 16 894 млн. През второто тримесечие на 2016 бруто капиталобразуването е BGN 4 689 млн. и заема 21.5% относителен дял в БВП. Външнотърговското салдо е положително. През второто тримесечие на 2016 спрямо първото тримесечие на 2016. БВП по сезонно изгладени данни се увеличава с 0.7%. За същия период брутната добавена стойност нараства с 0.4%. През второто тримесечие на 2016 БВП по сезонно изгладени данни нараства с 3.0% спрямо същото тримесечие на предходната година. Брутната добавена стойност се увеличава с 2.5%. Крайното потребление регистрира положителен икономически растеж от 2.0%. Бруто образуването на основен капитал отчита

спад през второто тримесечие на 2016 спрямо съответното тримесечие на предходната година с 4.5%. Износът и вносът на стоки и услуги се увеличават съответно с 2.0 и 2.2%.

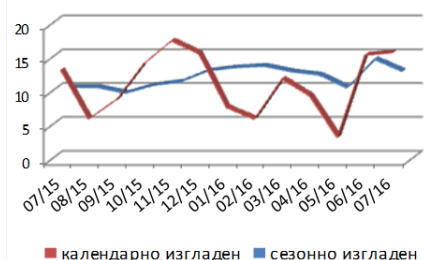
2. Промислено производство

По предварителни данни през юли 2016 индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, намалява с 1.6% в сравнение с юни 2016 година

По предварителни данни през юли 2016 индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, намалява с 1.6% в сравнение с юни 2016 година. През юли 2016 при календарно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран ръст от 2.3% спрямо съответния месец на 2015 година. През юли 2016 намаление спрямо предходния месец е регистрирано в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 2.8%, и в преработващата промишленост - с 1.7%, докато в добивната промишленост е отчетено увеличение от 0.5%. На годишна база ръст на промишленото производство, изчислен от календарно изгладените данни, е отчетен в преработващата промишленост - с 2.6%, а спад е регистриран в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0.5%, и в добивната промишленост - с 0.1%.

Индекси на промишленото производство на годишна база (2010 = 100)

Източник: НСИ

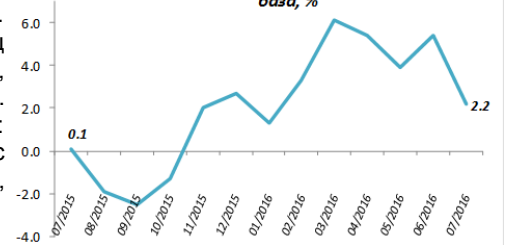

3. Търговия на дребно

През юли 2016 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 2.2% спрямо същия месец на предходната година

По предварителни сезонно изгладени данни през юли 2016 оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени запазва равнището си от предходния месец. През юли 2016 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 2.2% спрямо същия месец на предходната година. През юли 2016 оборотът намалява по-значително спрямо предходния месец при: търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 3.7%, търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 3.5%. През юли 2016 г. спрямо същия месец на 2015 г. оборотът нараства при: търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия - със 7.3%, търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 6.1%, търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали - с 3.5%.

Изменение на оборота в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ на годишна база, %

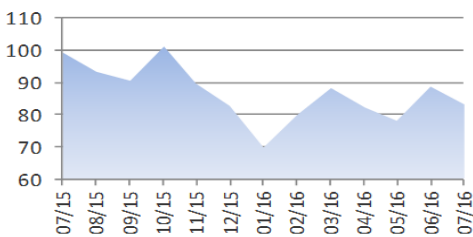

4. Строително производство

Календарно изгладените данни показват намаление от 11.8% на строителната продукция през юли 2016 в сравнение със същия месец на 2015 година

Индекс на строителната продукция сезонно изгладени данни

Източник: НСИ
Данни теглени посредством CEIC
Data manager

По предварителни данни през юли 2016 индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 1.4% под равнището от предходния месец. Календарно изгладените данни показват намаление от 11.8% на строителната продукция през юли 2016 в сравнение със същия месец на 2015 година. През юли 2016 индексът на произведената строителна продукция, изчислен от сезонно изгладени данни, е под равнището от предходния месец, като продукцията от гражданското/инженерното строителство спада с 3.3%, докато продукцията от сградното строителство бележи увеличение с 0.3%. На годишна база намалението на строителната продукция през юли 2016, изчислено от календарно изгладени данни, се определя от отрицателния темп както при гражданското/инженерното строителство, където спадът е с 14.2%, така и при сградното строителство - понижението е с 9.4%.

5. Туризм

Пътванията на български граждани в чужбина през август 2016 са 590.6 хил., или с 15.3% над регистрираните през август 2015 година

Пътванията на български граждани в чужбина през август 2016 са 590.6 хил., или с 15.3% над регистрираните през август 2015 година. Най-голям относителен дял от общия брой пътувания на български граждани в чужбина през август 2016 формират пътуванията с други цели (гостуване, обучение, посещение на културни и спортни мероприятия) - 44.7%, следвани от пътуванията с цел почивка и екскурзия - 41.7%, и пътуванията със служебна цел - 13.6%. През август 2016 посещенията на чужденци в България са 1 917.5 хил., или с 10.9% повече в сравнение с август 2015 година. Регистрирано е увеличение при всички наблюдавани цели: с цел почивка и екскурзия - с 18.4%, със служебна цел - с 8.7%, и с други цели - с 0.7%.

Общо Посетители/Заминаващи

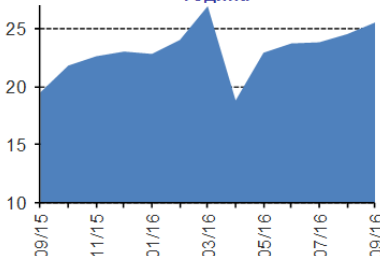

6. Бизнес климат

През септември 2016 общият показател на бизнес климата запазва нивото си от предходния месец

Бизнес климат в промишлеността за последните 12 месеца, спрямо същия период на предходната година

Източник: НСИ

През септември 2016 общият показател на бизнес климата запазва нивото си от предходния месец. Анкетата отчита подобрене на показателя в промишлеността, строителството и търговията на дребно, докато в сектора на услугите се регистрира понижението. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ нараства с 1.0 пункт в сравнение с август, което се дължи на по-благоприятните очаквания на промишлените предприемачи. През септември съставният показател „бизнес климат в строителството“ се увеличава с 1.4 пункта. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ се покачва с 0.6 пункта в сравнение с август. През септември съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ намалява с 3.6 пункта в резултат на изместване на оценките и очакванията на мениджърите за бизнес състоянието на предприятията от „по-добро“ към запазване на „същото“.

7. Цени на производител

Общият индекс на цените на производител през август 2016 намалява с 0.3% спрямо предходния

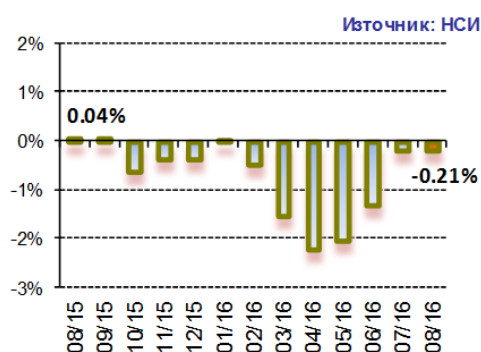
Общият индекс на цените на производител през август 2016 намалява с 0.3% спрямо предходния месец. Общият индекс на цените на производител през август 2016 г. намалява с 2.7% в сравнение със същия месец на 2015 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през август 2016 е с 0.2% под равнището от предходния месец. Намаление на цените е регистрирано в добивната промишленост - с 1.4%, в преработващата промишленост и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - по 0.1%. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през август 2016 г. спада с 2.7% в сравнение със същия месец на 2015 година.

8. Инфлация

Индексът на потребителските цени за август 2016 спрямо юли 2016 е 100.0%, т.е. месечната инфлация е 0.0%

Индексът на потребителските цени за август 2016 спрямо юли 2016 е 100.0%, т.е. месечната инфлация е 0.0%. Инфлацията от началото на годината (август 2016 спрямо декември 2015) е минус 0.2%, а годишната инфлация за август 2016 г. спрямо август 2015 е минус 0.3%. Средногодишната инфлация за периода септември 2015 - август 2016 спрямо периода септември 2014 - август 2015 е минус 0.8%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за август 2016 спрямо юли 2016 е 100.0%, т.е. месечната инфлация е 0.0%. Инфлацията от началото на годината (август 2016 спрямо декември 2015) е минус 0.3%, а годишната инфлация за август 2016 спрямо август 2015 е минус 1.1%. Индексът на цените за малката кошница за август 2016 спрямо юли 2016 е 99.9%, а от началото на годината (август 2016 спрямо декември 2015) е 100.1%.

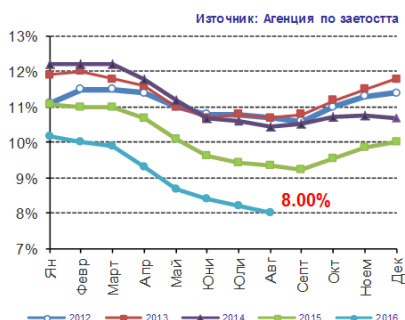
Инфлация на годишна база

9. Безработица

През август равнището на безработица продължава да намалява и вече е 8.0%

Равнище на безработица

В края на месец август в бюрата по труда са регистрирани 261 525 безработни лица. Спрямо юли те намаляват с 6 575 лица. На годишна база, в сравнение с август 2015 г., безработните са значително по-малко – с 45 296 лица, а спрямо края на декември 2015 г. намаляват с 67 396. През август равнището на безработица продължава да намалява и вече е 8.0%. Намалението спрямо юли 2016 г. е с 0.2 процентни пункта, като тенденцията, характерна за активния летен сезон, се запазва за пореден месец. В сравнение с август 2015 г. равнището на безработица е значително по-ниско – с 1.3 процентни пункта.

III. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

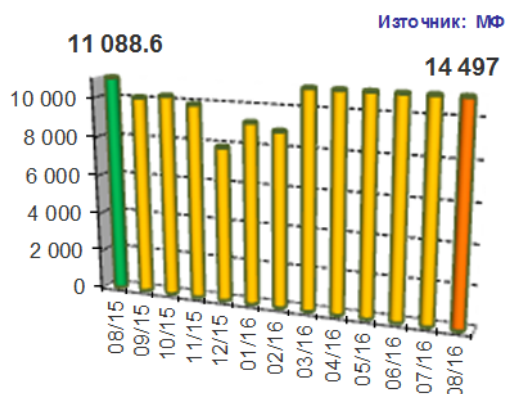
1. Държавен бюджет

По данни от месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към месец август 2016 г. е положително в размер на BGN 3 317,0 млн.

По данни от месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към месец август 2016 г. е положително в размер на BGN 3 317,0 млн. (3,7% от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на BGN 1 913,1 млн. и излишък по европейските средства в размер на BGN 1 403,9 млн. За сравнение за първите осем месеца на 2015 бе отчетен излишък по КФП в размер на BGN 622,0 млн. (0,7% от БВП), което означава, че като относителен дял в БВП бюджетната позиция се подобрява с 3,0 процентни пункта. Факторите за подобрението на бюджетната позиция продължават да бъдат по-високите приходи и свиването на разходите спрямо същия период на предходната година. Освен добрите параметри по приходите по националния бюджет влияние върху текущото салдо по КФП оказват и сметките за средства от ЕС, където превишението на приходите над разходите представлява 1,6% от прогнозния БВП. Постъпилите приходи и помощи по консолидираната фискална програма (КФП) към август 2016 са в размер на BGN 23 015,1 млн. или 69,7% от годишните разчети. Съпоставено първите осем месеца на 2015 г. приходите и помощите нарастват с BGN 1 524,1 млн. (7,1%). Ръстът спрямо предходната година се дължи на по-високите данъчни и неданъчни приходи, които нарастват с BGN 1 700,5 млн., докато постъпленията в частта на помощите (възстановени средства от Европейската комисия) са със BGN 176,4 млн. по-малко. Въпреки това изпълнението на приходите от помощи спрямо разчета за годината е

добро, като постъпленията от помощи от страната и чужбина, основно възстановени сертифицирани разходи от края на 2015 по Оперативните програми и фондовете на ЕС за стария програмен период 2007-2013 и постъпили аванси от ЕК по новия програмен период 2014-2020, са в размер на BGN 2 217,1 млн., което представлява 87,2% от годишния разчет. Общата сума

Фискален резерв (BGN млн.)

на данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) възлиза на BGN 17 906,1 млн., което представлява 68,9% от планираните за годината приходи. Съпоставено с август 2015 данъчните постъпления нарастват номинално с 8,2% (BGN 1 352,0 млн.). Приходите от преки данъци са в размер на 3 280,0 млн. лв. или 70,0% от предвидените в разчетите за годината, като спрямо август 2015 нарастват с BGN 273,2 млн. (9,1%). Приходите от косвени данъци са в размер на 9 138,1 млн. лв., което е 68,9% от разчетите по ЗДБРБ за 2016. Съпоставено с предходната година постъпленията в групата нарастват със BGN 736,8 млн. (8,8%). Постъпленията от ДДС за първите осем месеца на годината са в размер на 5 834,9 млн. лв. или 69,4% от планираните за годината. Съпоставени с предходната година приходите от ДДС нарастват с BGN 447,5 млн. Размерът на невъзстановения ДДС към края на август е BGN 130,2 млн.. Ръст се отчита и при приходите от акцизи, които възлизат на BGN 3 164,4 млн. (67,8% от разчетените за годината), като спрямо август 2015 г. нарастват с 9,3% или 2 BGN 69,1 млн. Постъпленията от мита са BGN 116,1 млн. или 77,4% от разчета за годината. Постъпленията от други данъци (вкл. имуществени данъци и др. данъци по ЗКПО) са в размер на BGN 730,8 млн. или 80,2% изпълнение на годишните разчети. Приходите от социално и

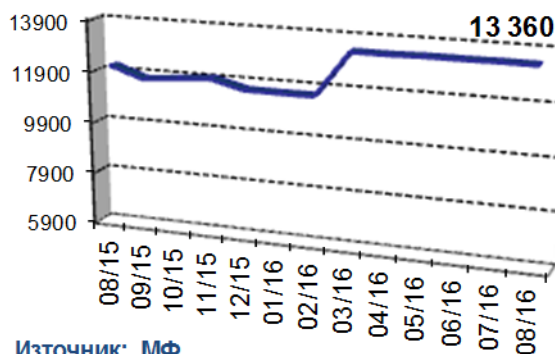
здравноосигурителни вноски са BGN 4 757,1 млн., което представлява 66,7% от разчетените за годината. Съпоставено с предходната година, приходите от осигурителни вноски нарастват номинално с 5,4% (BGN 245,2 млн.). Неданъчните приходи са в размер на BGN 2 891,8 млн., което представлява 64,5% изпълнение на годишните разчети или с BGN 348,5 млн. (13,7%) повече спрямо края на август 2015 година. Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към август 2016 възлизат на BGN 19 698,1 млн., което е 56,6% от годишните разчети. За сравнение разходите по КФП към август 2015 бяха в размер на BGN 20 868,9 млн. По-ниското усвояване на разходите през първите осем месеца на годината е свързано преди всичко забавяне при някои капиталови разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което се дължи от една страна на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., и от друга - на изместване на голяма част от капиталовите разходи в последното тримесечие на годината, поради технологични и процедурни фактори. Нелихвените разходи са в размер на BGN 18 616,0 млн, което представлява 57,1% от годишните разчети. Текущите нелихвени разходи към август 2016 са в размер на BGN 17 312,7 млн. (65,3% от разчета за годината), капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на BGN 1 303,3 млн. (21,3% от разчетите към ЗДБРБ за 2016). Лихвените плащания са в размер на BGN 545,7 млн. или 68,0% от планираните за 2016 година. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към август 2016 от централния бюджет, възлиза на BGN 536,4 млн., което е в съответствие с действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС, Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент № 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО. Размерът на фискалния резерв към 31.08.2016 г. е BGN 14,5 млрд., в т.ч. BGN 12,9 млрд. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и BGN 1,6 млрд. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Държавен дълг

Съгласно водения от МФ официален регистър на дълга, дългът на подсектор „Централно управление“ към края на юли 2016 г. възлиза на EUR 13 371,9 млн.

Съгласно водения от МФ официален регистър на дълга, дългът на подсектор „Централно управление“ към края на август 2016 г. възлиза на EUR 13 360,7 млн.. Вътрешните задължения са в размер на EUR 3 504,2 млн., а външните - в размер на 9 856,5 млн. евро. В края на отчетния период делът на дълга на подсектор „Централно управление“ към брутният вътрешен продукт (БВП) възлиза на 29,3%, като делът на вътрешния дълг е 7,7%, а на външния дълг - 21,6%. В структурата на дълга на подсектор „Централно управление“ в края на периода вътрешните задължения заемат дял от 26,2%, а външните - от 73,8%. Валутната структура на дълга към края на месеца се разпределя както следва: 78,9% в евро, 20,2% в левове, 0,6% в щатски долари и 0,2% в други валути. Извършените плащания по дълга на подсектор „Централно управление“ към края на август са в размер на BGN 1 572,0 млн., от които BGN 1 060,2 млн. погашения по главници и BGN 511,8 млн. лихви. Гарантираният дълг на подсектор „Централно управление“ през август достига до EUR 202,0 млн., от които EUR 31,6 млн. са вътрешните гаранции, а съотношението държавногарантиран дълг/БВП е в размер на 0,4%.

Държавен дълг, EUR млн.

Източник: МФ
Теглене на данни чрез: CEC Data Manger

IV. ПАРИЧЕН СЕКТОР

През юли 2016 широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 8.6% при годишно нарастване от 8.9% през юни 2016 година

През август 2016 широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 8.9% при годишно нарастване от 8.6% през юли 2016 година. В края на август 2016 широките пари са BGN 77,514 млрд. (87.2% от БВП) при BGN 76,655 млрд. към юли 2016 (86.2% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през август т. г. с 14.5% на годишна база (14.8% годишен ръст през юли 2016 година). В края на август 2016 депозитите на неправителствения сектор са BGN 66,426 млрд. (74.7% от БВП), като годишното им увеличение е 9.6% (9.2% годишно повишение през юли 2016 година). Депозитите на Нефинансови предприятия са BGN 18,831 млрд. (21.2% от БВП) в края на август 2016 година. В сравнение със същия месец на 2015 те се увеличават с 12.8% (10.2% годишно повишение през юли 2016 година). Депозитите на финансовите предприятия нарастват с 29.9% на годишна база през август 2016 година (36% годишно повишение през юли 2016 г.) и в края на месеца достигат BGN 3,863 млрд. (4.3% от БВП). Депозитите на Домакинства и НТООД са BGN 43,732 млрд. (49.2% от БВП) в края на август 2016 година. Те се увеличават с 6.9% спрямо същия месец на 2015 (7% годишно нарастване през юли 2016 година). Нетните вътрешни активи са 46.860 млрд. лв. в края на август 2016 година. Те се понижават с 2.5% спрямо същия месец на 2015 (3.4% годишно намаление през юли 2016 година). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на 48.568 млрд. лв. и се понижават спрямо август 2015 с 3% (3.2% годишно намаление през юли 2016 година). На годишна база вземанията от неправителствения сектор се понижават с 0.02%, достигайки BGN 51,281 млрд. (0.2% годишно намаление през юли 2016 година). В края на август 2016 кредитите за неправителствения сектор са BGN 50,225 млрд. (56.5% от БВП) при BGN 50,189 млрд. към юли 2016 (56.4% от БВП). През август 2016 те се увеличават на годишна база с 0.1% (0.003% годишно повишение през юли 2016 година). Изменението в размера на кредитите за неправителствения сектор е повлияно от нетните продажби на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните дванадесет месеца е BGN 193,1 млн.. На годишна база продадените кредити от Други ПФИ са BGN 227.4 млн. (в т. ч. BGN 23,5 млн. през август 2016 година), а обратно изкупените кредити – BGN 34,3 млн. (в т. ч. BGN 2,2 млн. през август 2016 година). Кредитите за Нефинансови предприятия се понижават с 0.9% на годишна база през август 2016 (0.6% годишно намаление през юли 2016) и в края на месеца достигат BGN 30,395 млрд. (34.2% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са BGN 18,331 млрд. (20.6% от БВП) в края на август 2016 година. Спрямо същия месец на 2015 те се увеличават с 0.1% (0.4% годишно понижение през юли 2016 година). В края на отчетния месец жилищните кредити са BGN 8,750 млрд. и нарастват на годишна база с 0.8% (0.6% годишно увеличение през юли 2016 година). Потребителските кредити възлизат на 7.310 млрд. лв. и се понижават с 0.7% спрямо август 2015 (1.1% годишно намаление през юли 2016 година). На годишна база другите кредити се увеличават с 12% (7.9% годишно повишение през юли 2016 г.), като достигат BGN 825,9 млн. Кредитите, предоставени на финансови предприятия, са 1.499 млрд. лв. (1.7% от БВП) в края на август 2016 година. В сравнение с август 2015 те се увеличават с 24.7% (23.1% годишно повишение през юли 2016 година). Нетните чуждестранни активи са BGN 50,612 млрд. в края на отчетния месец при BGN 49,995 млрд. в края на юли 2016 година. На годишна база те нарастват с 24% при ръст от 24.7% през юли 2016 година. През август 2016 чуждестранните активи се увеличават със 17.3% (17.2% годишен ръст през юли 2016), като достигат BGN 59,355 млрд. Чуждестранните пасиви са BGN 8,742 млрд. и на годишна база намаляват с 10.5% (13% годишно понижение през юли 2016 година).

V. КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Оптимизмът, обхванал Българска фондова борса през последните 2 месеца, продължи с пълна сила и през август

Оптимизмът, обхванал Българска фондова борса през последните 2 месеца, продължи с пълна сила и през август, въпреки че в началото на месеца инвеститорите бяха предпазливи и изчакаха публикуването на резултатите от стрес тестовите и прегледа на качеството на активите на банковата система. Резултатите бяха публикувани в средата на месеца като показаха, че банковата система е стабилна и добре капитализирана и няма нито една банка, която да има нужда от допълнителна ликвидна подкрепа от страна на държавата. Съотношението на базовия собствен капитал от първи ред към рисково-претеглените активи (СЕТ 1) след отчитане на проверките възлиза на 18.9%, което е в пъти над регулаторния минимум от 4.5%. Новината успокои инвеститорите и подкрепи позитивизма на пазара като всички индекси на БФБ завършиха август на зелено. Оборотът беше нетипично висок за месеца, който традиционно се характеризира с ниски обороти поради летните отпуски и по-неактивната търговия. За август беше отчетен ръст от над 67% на месечна база и над 259% на годишна база на оборота на регулирания пазар. Пазарната капитализация се увеличи с 1.09% спрямо юли.

Индексите на БФБ на месечна база				
Дата	Sofix	BGBX40	BGREIT	BGTR30
09.2015	442.3	88.4	95.1	364.3
10.2015	446.9	89.9	95.6	370.0
11.2015	435.6	88.0	94.9	363.6
12.2015	460.9	92.8	97.0	383.8
01.2016	448.4	90.7	98.3	371.4
02.2016	447.4	89.9	100.5	373.4
03.2016	446.4	89.4	100.0	373.0
04.2016	442.6	89.1	100.3	372.0
05.2016	441.3	87.8	101.4	368.7
06.2016	455.6	89.2	102.2	377.8
07.2016	458.2	89.6	100.9	381.8
08.2016	464.7	90.0	102.5	384.9
09.2016	504.6	96.1	103.3	404.6

Източник: Българска фондова борса-София

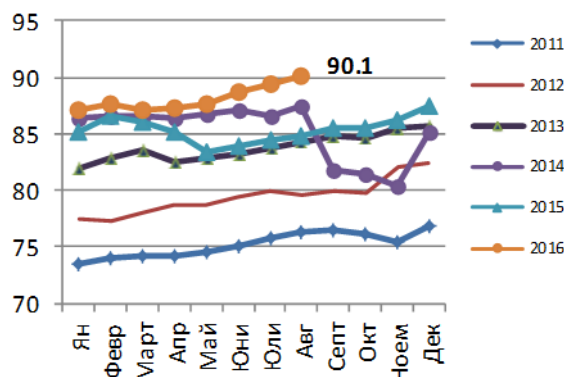

VII. БАНКОВ СЕКТОР

През август продължава нарастването на депозитите, на печалбата и на балансовия капитал на банковата система

През август продължава нарастването на депозитите, на печалбата и на балансовия капитал на банковата система. Коефициентът на ликвидните активи, изчисляван по Наредба № 11 на БНБ, остава висок – 37.58%. В края на месеца размерът на ликвидните активи достига BGN 29.0 млрд., а в структурата им най-голям дял продължават да заемат паричните средства и паричните салда при БНБ (48.7%). Към 31 август печалбата на банковата система е BGN 1040 млн., или с BGN 327 млн. повече спрямо реализираната за осемте месеца на предходната година. Натрупаните от началото на 2016 разходи за обезценка по кредити и вземания възлизат на BGN 426 млн. (при BGN 535 млн. за същия период на миналата година). Спрямо края на юли активите на банковата система нарастват с 0.8% до BGN 90.1 млрд. При позицията пари и парични салда в централни банки и други депозити на виждане увеличението е с 3.5% (BGN 595 млн.), като делът ѝ в общите активи се повишава до 19.5%. Общата балансова сума на кредитите и авансите остава почти непроменена, а делът ѝ в активите се понижава до 61.4%. През отчетния месец портфейлите с ценни книжа са увеличени с 1.2% (BGN 147 млн.), като делът им в общия размер на активите е повишен до 14.2%. Пазарният дял на петте най-големи кредитни институции слабо се понижава до 57.6%. Брутният кредитен портфейл на банковия сектор (без кредитите и авансите за секторите „централни банки“ и „кредитни институции“) нараства с 0.1% (BGN 60 млн.). Наблюдава се растеж в кредитирането на домакинствата (с BGN 91 млн.). Увеличение е налице и при заемите за други финансови предприятия (с BGN 19 млн.), а намаление – при кредитите за нефинансови предприятия (с 45 млн. лв.) и за сектор „държавно управление“ (с BGN 4 млн.). Депозитите в банковата система нарастват през месеца с 1.1% до BGN 76.5 млрд. Най-съществен растеж има при привлечения ресурс от нефинансови предприятия – със BGN 759 млн. (3.8%). Увеличение е отчетено също при депозитите на домакинства (BGN 75 млн., 0.2%), при средствата на кредитни институции (с BGN 62 млн., 1.4%), както и при тези на други финансови предприятия (с BGN 9 млн. лв., 0.2%). Спад е налице при депозитите на сектор „държавно управление“ (с BGN 62 млн. лв., 3.5%). Балансовата позиция собствен капитал в края на август е BGN 12.2 млрд., като за месеца се увеличава със BGN 181 млн. (1.5%) поради нарастването на печалбата и на натрупания друг всеобхватен доход.

Активи в банковата система млрд. лева

Източник: БНБ
Данни теглени чрез CEIC Data Manager

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

ВЪНШЕН СЕКТОР
ТЕКУЩА СМЕТКА

От 17 април 2015 в съответствие с Календара за разпространение на статистически данни БНБ започна регулярното публикуване на месечни данни за платежния баланс, съставени по шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция (МВФ, 2008). В Европейския съюз преминаването към новите методологически изисквания на шестото издание на Ръководството бе координирано от Европейската система на централните банки и Европейската статистическа система. С шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция (МВФ, 2008) се въвеждат съществени методологически промени в отчитането на търговията със стоки и на търговията с услуги. На основата на тяхната икономическа същност отделни подстатии се прекласифицират от статия Стоки (внос и износ) в статия Услуги (внос и износ), и обратно. Тези методологически промени водят до различия между данните за износа и вноса на стоки, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс, и тези съставяни от НСИ за статистиката на външната търговия. Поради това няма равенство между данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от НСИ, и данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс. Съгласно статистиката на външната търговия, износът на стоки за първите два месеца на 2015 е в размер на 3483.1 млн. EUR, като се увеличава с 249.1 млн. EUR (7.7%) в сравнение със същия период на 2014 (3234 млн. EUR). Вносът на стоки за януари – февруари 2015 възлиза на 3856.9 млн. EUR, като се повишава с 58.9 млн. EUR (1.6%) спрямо същия период на 2014 (3797.9 млн. EUR). За отчетния период на 2015 търговското салдо е отрицателно в размер на 373.8 млн. EUR (0.9% от БВП), като дефицитът намалява със 190.2 млн. EUR спрямо януари – февруари 2014 (дефицит в размер на 564 млн. EUR, 1.3% от БВП). Предвид аналитичното значение на данните за износа и вноса на стоки от статистиката на външната търговия БНБ ще продължи практиката да подготвя кратък текст за динамиката на външната търговия, както и поддържането на съответните серии от данни. Тези материали се съдържат в публикацията Платежен баланс и са публикувани на интернет страницата на БНБ. По-подробна информация за тези методологически промени има в материала Съставяне на статистиката на платежния баланс съгласно методологията на шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция. По отношение на преките инвестиции с шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция се въвежда съществено различен принцип при представянето им в платежния баланс – принципът Актив/Пасив. Предвид аналитичното значение на досегашното представяне – на база на принципа на първоначалната посока на инвестицията, в приложението Преки инвестиции към публикацията Платежен баланс и в таблиците за преките инвестиции данните ще продължат да бъдат представяни и в съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията. В съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията, преките чуждестранни инвестиции в страната за февруари възлизат на 53.9 млн. EUR (при 94.7 млн. EUR за февруари 2014). За януари – февруари 2015 преките чуждестранни инвестиции в страната са в размер на 128.2 млн. EUR (при 137.7 млн. EUR за януари – февруари 2014). Преките инвестиции в чужбина за февруари възлизат на 9.4 млн. EUR (при 5.7 млн. EUR за февруари 2014). За януари – февруари 2015 преките инвестиции в чужбина са отрицателни в размер на 16.6 млн. EUR (при положителни в размер на 108.7 млн. EUR за януари – февруари 2014). По-подробна информация за преките инвестиции има в приложението Преки инвестиции (януари – февруари 2015) на публикацията Платежен баланс, а данни – в таблица 10 – Преки инвестиции на публикацията. Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсации на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси. Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната

система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно EURпейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена “страна на произход”.
- при износа - страната партньор е тази, която ще потребява стоките наречена “страна на потребление”.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническия транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информация от НСГП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътнически транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на производението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, “Пътнически транспорт” и “Компенсация на наетите - кредит” на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценка за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Националният статистически институт. Оценка на размера на разходите, направени по време а едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на EURпейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент,

наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на EUR пейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездните постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010. За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 BGN, както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 BGN. След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсации на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсациите на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсациите на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно "Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост", 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсациите на наетите (виж "Методология за оценка на статии „Пътувания“, "Пътнически транспорт" и "Компенсация на наетите - кредит" на платежния баланс на България" (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услуги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприсъединителните и присъединителните фондове на Европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценка на емигрантските преводи се базира на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и

неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансферирани по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информацията от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на EURстат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007–юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависим от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички трансакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции. Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10% от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната трансакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи трансакции между тях. Трансакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задлъжнялост, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчитаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива трансакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж "European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report", March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10% от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под търговски кредит се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват трансакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен

баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дълг

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в Грешки и пропуски (нето), както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсевите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – ПРОИЗВОДСТВЕН МЕТОД - НАЦИОНАЛНО НИВО

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брунтата добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите, неприпадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - МЕТОД НА ДОХОДИТЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутният опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - РАЗХОДИ ЗА КРАЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват

потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕНОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

ИНВЕСТИЦИОННА АКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирането на мениджърите се провежда два пъти в та - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната . Въз основа на данните, получени от октомврийското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната , както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата .

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Наблюдението събира информация за мненията на потребителите по въпроси, свързани с тяхното финансово състояние, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията и други. Предлаганите варианти на отговор са представени в петстепенна категорийна скала. Получените резултати са под формата на баланси, които от своя страна се изчисляват като разлика между относителните дялове на позитивните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0.5. Съставният показател на доверието се изчислява като средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние и спестяванията на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в t се изчислява при структура на разходите от $t-1$.

ХАРМОНИЗИРАНИ ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) е сравнима мярка на инфлацията на страните от

ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към EURзоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в t се изчислява с тегла от $t-3$.

ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО, ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ВЪТРЕШНИЯ И НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произвеждани и продавани от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между брунтите чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Брунтите чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Брунтите чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕНОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

ИНВЕСТИЦИОННА АКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирването на мениджърите се провежда два пъти в годината – през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната. Въз основа на данните, получени от октомврийското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната, както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата.

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Наблюдението събира информация за мненията на потребителите по въпроси, свързани с тяхното финансово състояние, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията и други. Предлагащите варианти на отговор са представени в петстепенна категорийна скала. Получените резултати са под формата на баланси, които от своя страна се изчисляват като разлика между относителните дялове на позитивните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0.5. Съставният показател на доверието се изчислява като средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние и спестяванията на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в t се изчислява при структура на разходите от $t-1$.

ХАРМОНИЗИРАНИ ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към EURзоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в t се изчислява с тегла от $t-3$.

ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО, ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА В ПРОМИШЛЕННОСТТА

Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ВЪТРЕШНИЯ И НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР В ПРОМИШЛЕННОСТТА

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произведени и продадени от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно

изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

РАБОТНА СИЛА

Наблюдението на работната сила е извадково и се провежда непрекъснато, като осигурява тримесечни и годишни данни за икономическата активност на населението на възраст 15 и повече навършени години. То обхваща обикновените домакинства в България. Характеристиките на всяко анкетирано лице се отнасят за състоянието му през определена календарна седмица, което се определя като наблюдаван период.

Икономически активното население (работната сила) включва всички заети и безработни лица.

Заети са лицата на възраст 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период, които: 1) извършват работа дори за един час, за което получават работна заплата или друг доход; 2) не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради болест, годишен отпуск, отпуск при раждане на дете, родителски отпуск, стачка или друг трудов спор и други.

Безработни са лицата на възраст от 15 до 74 навършени години, които: 1) нямат работа през наблюдавания период; 2) активно търсят работа през период от четири седмици, вкл. наблюдавания период, или вече са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след края на наблюдавания период; 3) имат възможност да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период.

Икономически неактивни (лица извън работната сила) са лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни през наблюдавания период.

Коефициент на икономическа активност - относителен дял на икономически активните лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на заетост - относителен дял на заетите лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на безработица - относителен дял на безработните лица от икономически активното население.

Коефициент на неактивност - относителен дял на икономически неактивните лица от населението в същата възрастова група.

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и brutните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва brutните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банков резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите

резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата паричен мултипликатор.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Паричният мултипликатор е функция на съотношението пари извън банките / депозити и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчитат салда по разрешени преди юни 1997 кредити и непогасените лихви по тях. Останали позиции (нето) включват неклассифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100

SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) BGN и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) BGN; 4) броят на сключените сделки през последната една да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1

март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто.

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Бorsата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) BGN; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Бorsата не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30 : Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация; 2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

ПАЗАРНИ ЦЕНИ НА ЖИЛИЩА

Статистическото изследване е предназначено за изчисляване на ценови индекси на жилища (апартаменти), построени по стандартни проекти и сравними по предварително определени параметри, постоянни в процеса на наблюдението. Целта е получаване на представителни данни за средни цени и индекси на жилища в областните градове и общо за страната. Обект на изследването са цените на реално продадени жилища (апартаменти) в областните градове. Данните дават възможност да се сравни общото ценово изменение на жилищата за текущото тримесечие спрямо предходното, а също така и за по-дълъг период.

Статистическите данни за новопостроените жилищни сгради и жилища са разработени на базата на тримесечна информация, получавана от общинските администрации.

В обхвата на наблюдението се включват новопостроените жилищни сгради с одобрен приемателен протокол обр. 16 или издадено разрешение за ползване съгласно Наредба № 2/31.07.2003 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Жилищната площ включва площта на стаите за живеене, спалните, нишите за спане, столовите, стаите за дневно престояване, стаите, ползвани като работни кабинети и библиотеки на научни работници, гостните, холовете, но не включва площта на кухните.

Спомагателната площ включва площта на спомагателните помещения, стаите и кухните с площ по-малка от 4 кв. м, вестибюлите с портал и друга преграда, коридорите, антретата, баните, тоалетните, килерите, дрешниците, другите спомагателни помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) независимо от големината на площта им.

Площта на кухните над 4 кв. м е посочена отделно.

Полезната площ на жилището представлява сума от жилищната и спомагателната площ и площта на кухните.

Средната полезна площ на жилището е отношение на полезната площ към броя на жилищата.

Информация в бюлетина е изцяло заимствана от надеждни институционални източници както следва Българска народна банка, Национален статистически институт, Министерство на финансите, Национална агенция по заетостта, Българска фондова борса. Поради това Обединена Българска Банка не може да се ангажира официално с прецизността и пълнотата на използваните данни. Този материал не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти. Повече информация по темата на предложеното изследване можете да получите при допълнително поискване. За контакти Главен анализатор, Христо Димитров тел. (359 2) 811 2982 e-mail dimitrov_hr@ubb.bg.